

# Grand Hotel Europa

Ilja Leonard Pfeijffer

# Grand Hotel Europa

Roman



Uitgeverij De Arbeiderspers

Amsterdam · Antwerpen



Eerste t/m derde druk, december 2018  
Vierde en vijfde druk, januari 2019

Copyright © 2018 Ilja Leonard Pfeijffer  
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of  
openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op  
welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke  
toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers,  
Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslagontwerp: Stephan Vanfleteren, Tim Bisschop  
Foto omslag en auteursportret: Stephan Vanfleteren  
Typografie: Nico Richter

ISBN 978 90 295 2622 7 / NUR 301

[www.iljapfeijffer.com](http://www.iljapfeijffer.com)  
[www.arbeiderspers.nl](http://www.arbeiderspers.nl)

*Voor Stella*

# Inhoud

## HOOFDSTUK EEN

De opdracht 11

## HOOFDSTUK TWEE

Plein van belofte 21

## HOOFDSTUK DRIE

Het ontwaken van de waternimf 29

## HOOFDSTUK VIER

Dochter van de herinnering 41

## HOOFDSTUK VIJF

Een zwaan in discostand 73

## HOOFDSTUK ZES

De zinkende stad 83

## HOOFDSTUK ZEVEN

Talent voor decadentie 119

## HOOFDSTUK ACHT

Het Maltezer mysterie 135

## HOOFDSTUK NEGEN

Nieuwe gasten 173

HOOFDSTUK TIEN

De *panchayat* van Muzaffargarh 187

HOOFDSTUK ELF

Vleesetende vissen 219

HOOFDSTUK TWAALF

Stad van duizend standbeelden 239

HOOFDSTUK DERTIEN

Pornoschoenen met poezenbont 275

HOOFDSTUK VEERTIEN

De ontzetting van het Nutellaparadijs 295

HOOFDSTUK VIJFTIEN

Intertekstualiteit 319

HOOFDSTUK ZESTIEN

De moord op het gestorven dorp 341

HOOFDSTUK ZEVENTIEN

De geknakte tulp 391

HOOFDSTUK ACHTTIEN

De brandoefening 413

HOOFDSTUK NEGENTIEN

De onthoofding van de heilige Sebastiaan 423

HOOFDSTUK TWINTIG

De tuin van de wereld 443

HOOFDSTUK EENENTWINTIG

Abdicatie in een wegrestaurant 457

HOOFDSTUK TWEEËNTWINTIG

Achter schamel struweel 469

HOOFDSTUK DRIEËNTWINTIG

De schatten uit het wrak van de Ongelooflijk 477

HOOFDSTUK VIERENTWINTIG

Het concert 499

HOOFDSTUK VIJFENTWINTIG

Zand in de sterren 517

HOOFDSTUK ZESENTWINTIG

De uitvaart van Europa 539

## HOOFDSTUK EEN

# De opdracht

### 1

De eerste die ik sinds lange tijd sprak, afgezien van de weinige afgemeten woorden die ik aan het begin en het einde van de rit had gewisseld met mijn norse taxichauffeur, was een magere, donkere jongen in het nostalgische rode uniform van een piccolo. Ik had hem van een afstand al zien zitten op de marmeren trappen van het bordes voor de ingang, die was geflankeerd door Korinthische zuilen, onder de gouden letters waarmee de naam van Grand Hotel Europa was geschreven, toen de taxi knarsend over het grindpad tussen de platanen het einde begon te naderen van de lange oprijlaan. Hij had een sigaretje zitten roken. Hij was overeind gekomen met de intentie mij te helpen met mijn bagage. Omdat het mij speet dat mijn aankomst zijn rookpauze had verstoord, en omdat het waar was, zei ik hem, terwijl de taxi zich over het grind van ons verwijderde, dat mijn bagage wel even kon wachten, dat ik een lange reis achter de rug had en dat ik ook wel een sigaret zou lusten. Ik bood hem er een aan uit mijn lichtblauwe pakje Gauloises Brunes zonder filter en gaf hem vuur met mijn *solid brass* zippo. Op zijn kepie was de naam van Grand Hotel Europa met goudstiksel geborduurd.

We gingen zitten. We zaten een paar minuten zwijgend naast elkaar te roken op de trappen naar de weelderige entree van het ooit grandioze hotel waar ik van plan was mij voorlopig te vestigen, toen hij het woord tot mij richtte.

‘Mijn excuses dat ik mijn nieuwsgierigheid niet kan bedwingen,’ zei hij, ‘maar zou ik u mogen vragen waar u vandaan komt?’

Ik blies mijn rook uit in de richting van het stofwolkje dat de taxi



als herinnering had achtergelaten in de verte aan het einde van de oprijlaan, waar het bos begon.

‘Op die vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk,’ zei ik.

‘Die zou ik heel graag allemaal willen horen,’ zei hij. ‘Maar als dat te veel van uw tijd vergt, kunt u mij misschien het mooiste antwoord geven.’

‘De voornaamste reden waarom ik hier naartoe ben gekomen,’ zei ik, ‘is dat ik de tijd hoop te vinden voor antwoorden.’

‘Ik wil mij graag verontschuldigen dat ik u bij die gewichtige opdracht heb gestoord. Ik moet leren dat mijn nieuwsgierigheid onze gasten tot last kan zijn, zoals meneer Montebello altijd zegt.’

‘Wie is meneer Montebello?’ vroeg ik.

‘Mijn baas.’

‘De conciërge?’

‘Hij haat dat woord, al bevalt de etymologie ervan hem wel. Hij heeft mij geleerd dat het is afgeleid van “comte des cierges”, de graaf der kaarsen. Praktisch alles wat ik weet, heb ik van meneer Montebello geleerd. Hij is als een vader voor mij.’

‘Hoe wil hij dan worden genoemd?’

‘Hij is de maître d’hôtel, maar hij prefereert de titel van majordomus, omdat het Latijnse woord voor “huis” daarin zit en omdat het volgens hem onze voornaamste taak is ervoor zorg te dragen dat onze gasten vergeten welke plek ze thuis noemden voordat ze hier kwamen.’

‘Venetië,’ zei ik.

Er viel as van mijn sigaret op mijn pantalon terwijl ik de naam van die stad uitsprak. Hij had het gezien en voordat ik kon protesteren, had hij een van zijn witte handschoenen uitgetrokken en wijdde hij zich met volledige aandacht aan het werkje om mijn broekspijp daarmee af te kloppen. Hij had magere, donkere handen.

‘Dank je wel,’ zei ik.

‘Wat is Venetië?’ vroeg hij.

‘De plek die ik thuis noemde voordat ik hier kwam en het mooiste antwoord op je eerdere vraag.’

‘Hoe is Venetië?’

‘Ben je nog nooit in Venetië geweest?’ vroeg ik.

‘Ik ben nergens ooit geweest,’ zei hij. ‘Alleen hier. Daarom heb ik

tot ergernis van meneer Montebello de gewoonte ontwikkeld om onze gasten lastig te vallen met mijn nieuwsgierigheid. Ik probeer iets van de wereld te zien door hun verhalen.'

'Welke plek noemde jij thuis voordat je hier kwam?'

'De woestijn,' zei hij. 'Maar meneer Montebello heeft ervoor gezorgd dat ik de woestijn ben vergeten. Ik ben hem daar dankbaar voor.'

Ik liet mijn blik waken over het landgoed dat het hotel omgordde. De zuilengalerij was begroeid met klimop. Een van de grote aardewerken vazen waaruit bougainville golfde, was gebarsten. Onkruid groeide tussen het grind. Vredig, maar dat was het woord niet. Berustend. Men zou het verstrijken van de tijd en het verlies van alle dingen inderdaad net zo goed kunnen aanvaarden.

'Venetië is verleden,' zei ik. 'En ik hoop dat meneer Montebello ook mij zal helpen het te vergeten.'

Ik drukte mijn sigaret uit in de bloempot die ons tot asbak had gediend. Hij deed hetzelfde en sprong overeind om zich over mijn bagage te ontfermen.

'Dank voor je gezelschap,' zei ik. 'Mag ik vragen hoe je heet?'

'Abdul.'

'Aangenaam kennis te maken, Abdul.' Ik zei mijn naam. 'Laten we naar binnen gaan. Dan kan het beginnen.'

## 2

Ook als ik niet op het bestaan van de majordomus zou zijn voorbereid, had hij mij onmogelijk kunnen ontgaan. Zodra ik één voet over de drempel had gezet van zijn vesting en heiligdom, danste hij mij tegemoet. Hij verwelkomde mij met zoveel egards, krullen en arabesken dat het overduidelijk was dat ik met een professional te maken had.

Hij had mijn naam van tevoren uit zijn hoofd geleerd en hij gaf er op discrete wijze blijk van dat hij op de hoogte was van het feit dat ik mij schrijver noemde. Terwijl hij bezorgd informeerde of de lange reis niet al te veeleisend was geweest, had hij ongemerkt een klee-

borsteltje ergens vandaan gegoocheld, waarmee hij de schouders van mijn jasje fatsoeneerde, waarbij hij zich de gelegenheid niet liet ontgaan om mij te complimenteren met de snit van mijn kostuum. Alsof hij zich verantwoordelijk voelde voor de hele schepping, verontschuldigde hij zich voor de argwaan in de moderne wereld, die hem ertoe verplichtte bepaalde formaliteiten in acht te nemen, maar hij verzekerde mij dat we daar later nog een geschikt moment voor konden vinden, wanneer ik zou zijn uitgerust van mijn verplaatsing.

Toen ik zei dat ik helaas nog niet wist hoelang ik van plan was te blijven en dat ik hoopte dat dat geen probleem zou zijn, wuifde hij mijn zorgen weg met een elegant handgebaar en bezwoer hij mij dat het een eer was voor het etablissement en een persoonlijk genoegen voor hemzelf om mij als gast te mogen beschouwen en dat hij alleen maar kon wensen dat deze vreugde langdurig zou mogen zijn. Vervolgens boog hij zich naar mij toe en zei mij op een fluisterton dat hij er zeker geen gewoonte van wilde maken om zich te bemoeien met zaken die hem niet aangingen, maar dat hij het niet kon helpen dat het hem was opgevallen dat mijn linker manchetknoop niet goed was gesloten en dat hij het zichzelf nooit zou vergeven als ik hem zou verliezen ten gevolge van zijn discretie.

Hij vroeg of hij mij voor mocht gaan naar de suite die hij speciaal voor mij in gereedheid had laten brengen. Hij was er zeker van dat deze bij mij in de smaak zou vallen, maar mocht het etablissement naar mijn mening in enig opzicht tekortschieten, zou hij er persoonlijk op toezien dat al mijn aanvullende wensen onverwijld zouden worden ingewilligd. Hij was zo vrij geweest om enkele verfrissingen en versnaperingen op mijn kamer klaar te laten zetten. Of ik hem maar wilde volgen?

Meneer Montebello, de majordomus van Grand Hotel Europa, ging mij voor van de entreehal, waar de receptie en de portiersloge waren gevestigd, door de hoge eikenhouten deuren naar de grote centrale hal met marmeren zuilen, van waaruit de monumentale trap naar de bovenverdiepingen voerde. Hij bewoog zich als een kunstschatser over het hoogpolige tapijt, die moeiteloos in staat bleek zich in zijn geheel naar mij om te draaien, om mij uitleg of wetenswaardigheden toe te voegen, en achterwaarts verder te bewegen zonder vaart te minderen. Als hij niet zelf af en toe een pirouette zou inlas-

sen om mij de gelegenheid te geven mijn achterstand in te lopen, zou ik moeite hebben gehad hem bij te houden. Abdul liep achter ons aan met mijn bagage.

‘Hier links vindt u de bibliotheek,’ zei mijn gids, ‘met daarachter de groene zaal en de Chinese kamer. De andere vleugel biedt ruimte aan de lounge, de ontbijtzaal en ons bescheiden restaurant, waar ik een vaste tafel voor u heb gereserveerd aan het raam met uitzicht op de pergola en de rozentuin, of wat daarvan over is, waarachter u de vijver kunt zien glinsteren. De fontein is helaas al een paar jaar buiten gebruik, maar ik kan u verzekeren dat onze kokkin haar uiterste best zal doen om u mild te stemmen jegens dit euvel.’

De centrale hal was voorzien van een sensationele kroonluchter, die amechtig antiek hing te zijn.

‘Een van onze pronkstukken,’ zei de majordomus, die alles merkte, dus ook dat de lamp mij was opgevallen. ‘Alleen erg lastig in het onderhoud. Hebt u het portret gezien boven de haard? U herkent zonder twijfel de markante en nobele trekken van Niccolò Paganini. Ik zal de eerste zijn om uw gelijk te beamen wanneer u zegt dat het in schilderkundig opzicht geen meesterwerk betreft. Het is gemaakt door een brave, mindere meester, die er zelfs in zijn tijd niet om bekendstond dat hij zijn tijd vooruit was. Toch zijn wij er bijzonder aan gehecht, omdat het hier ter plekke naar het leven is geschilderd, toen de vioolvirtuoos op het hoogtepunt van zijn roem in dit hotel verbleef op doorreis naar bijval en furore aan de grote vorstenhoven van Europa. De overlevering wil dat hij op eigen aandringen een concert ten beste heeft gegeven in deze hal als dankbetuiging voor de excellente *steak aux girolles* die hem hier was voorgezet. Dat gerecht is sindsdien omgedoopt in *steak Paganini* en prijkt tot op de dag van vandaag op onze menukaart. Het zou moeilijk zijn u voor vanavond een betere suggestie aan de hand te doen.’

Links van de haard hing een aquarel van bescheiden formaat en bescheiden artistieke merites die Piazza San Marco in Venetië voorstelde. Ik moest even slikken toen ik dat zag. Ik wist zeker dat de majordomus dat had opgemerkt, maar hij zei niets, hoewel het een uitgelezen gelegenheid zou zijn geweest om Vergilius te citeren. De leuningen van de marmeren trap waren gedecoreerd met sculpturen van fabeldieren, links een chimaera, rechts een sfinx.

‘Onze gasten kunnen gerust slapen in de wetenschap dat hun vertrekken duchtig worden bewaakt,’ zei Montebello. ‘Om zich toegang te verschaffen tot de bovenverdiepingen dient men te passeren tussen de hybride verschijningsvorm van de angst en het verraderlijk spinnende poesje dat voor raadselen stelt, die respectievelijk staan voor het weinig realistische zelfbeeld van de man en het wezen van de vrouw, als u het mij toestaat u te amuseren met mijn dilettantisme op het gebied van de symboliek. Een van onze gedistingeerde gasten heeft mij ooit gezegd dat de monsters volgens hem niet waren bedoeld om vreemden buiten te houden, maar om de gasten te beletten de uitgang te bereiken. Het was jaren geleden dat hij dat zei, en hij is hier nog steeds. Zijn naam is Patelski. U zult hem ontmoeten. Mijn vermoeden zou zijn dat u zijn gezelschap kunt waarderen. Hij is een eminent geleerde.’

Op de overloop boven aan de trap stond een grote vaas met plastic bloemen.

‘Ik weet het,’ zei de majordomus. ‘Het was ijdele hoop dat dit u zou ontgaan. Ik vraag u met klem de grootmoedigheid op te brengen om mijn nederige excuses te aanvaarden. Deze uit de toon vallende decoratie is het jammerlijke gevolg van het enthousiasme van de nieuwe eigenaar.’

‘Heeft het hotel een nieuwe eigenaar?’ vroeg ik.

‘Onlangs is Grand Hotel Europa overgegaan in Chinese handen,’ zei hij. ‘De nieuwe eigenaar heet meneer Wang. Het gaat om een recente ontwikkeling die we op dit moment onmogelijk kunnen beoordelen. Meneer Wang heeft nadrukkelijk verklaard dat het in zijn intenties ligt het hotel in zijn oude luister te herstellen, waarbij de financiële armslag waarover hij naar het zich laat aanzien beschikt zeer zeker van pas zal komen. Het zal u zijn opgevallen dat het hotel hier en daar sporen vertoont van achterstallig onderhoud. We hebben nu eenmaal niet zoveel gasten meer als vroeger. Ook daaraan wil meneer Wang iets doen. Hij streeft naar een volle bezetting. Dit alles zou ik geneigd zijn positief te beoordelen. Daar staat echter tegenover dat deze vaas met plastic bloemen reden geeft tot zorgen met betrekking tot de affiniteit die de nieuwe eigenaar heeft met onze tradities. Maar ik wil u niet met mijn bekommelingen vervelen. We zijn er. Dit is kamer 17, de suite die ik voor u op orde heb laten brengen.

Het enige wat u moet weten, is dat de openslaande deuren naar het terras niet goed sluiten. In het geval dat er een stevige bries staat, zou ik u suggereren een stoel tegen de deuren aan te plaatsen. Ik zal u nu alleen laten om u de gelegenheid te bieden bij te komen van uw reis en u te verschonen. Mocht u iets nodig hebben, volstaat het aan het schelkoord te trekken dat naast de deur hangt. Ik wens u een aangenaam verblijf toe in Grand Hotel Europa.'

### 3

Perfect. De kamer was perfect, niet omdat het een perfecte hotelkamer was, maar juist daarom. Hier was geen *interior designer* aan het werk geweest met een efficiënt, anoniem ontwerp, maar had een overdaad aan geschiedenis een wanhopig zuchtende overdaad aan weelderige sporen achtergelaten. Decoraties en meubelstukken uit ver van elkaar verwijderde tijdvakken hingen en stonden elkaar met verwondering aan te staren.

In de voorkamer stond een antiekrode leren chesterfieldfauteuil zij aan zij met een Louis xv -zetel die was voorzien van een oudroze fluwelen bekleding met een rozenmotief, en een voetbankje in ongeveer dezelfde kleur naast een prachtige achttiende-eeuwse salontafel met elegant houtsnijwerk. Op een hoge tafel in de hoek stond een grote bakelieten radio met een verzilverde draaischijf waarin vooroorlogse zendstations waren gegraveerd. Waarschijnlijk zou hij met de juiste transformator nog aan de praat te krijgen zijn. Maar er zou niet dezelfde muziek uit opklinken als vroeger. De achterkamer werd gedomineerd door een monsterlijk, ondateerbaar hemelbed met vier vergulde zuilen in Egyptische stijl waarop een baldakijn rustte van donkerrood fluweel, met geborduurde sterren van gouddraad. Wie zou in staat zijn te bevroeden hoeveel zuchten en gefluisterde geheimen er onder die sterrenstof waren blijven hangen? In de badkamer met een grote spiegel in een vergulde lijst was er met zichtbare tegenzin een moderne douchecabine aangebracht naast de antieke badkuip van email, die op vier bronzen pootjes in de vorm van leeuwenklauwen stond.

Er waren objecten die aangespoeld leken te zijn in de suite – zoals oude boeken, een koperen belletje, een grote asbak in de vorm van een halve wereldbol die door Atlas op zijn schouders werd getorst, een muizenschedeltje, divers schrijfgerei, een monocle in een etui, een opgezet kerkuiltje, een sigarenknipper, een kompas, een mond-harp, een wajangpop, een messing vaas met pauwenveren erin, een spuitwaterfles en een houten monnik die als notenkraker bleek te kunnen dienen – waarvan niet duidelijk was of ze bedoeld waren om deel uit te maken van een decoratief concept, dan wel van meerdere, uiteenlopende ideeën over de inrichting die in de loop van de geschiedenis halfslachtig waren toegepast zonder dat er moeite was gedaan om de resultaten van eerdere soortgelijke pogingen te verwijderen, of dat het spullen betrof die door vroegere reizigers waren vergeten, waarna de kamermeisjes, in de filosofische overtuiging dat de geschiedenis door de verstrooide afzetting van toevallige sedimenten, die niet ongedaan gemaakt kunnen worden, het heden vormgeeft, tot op de dag van vandaag hebben geweigerd de sporen uit te wissen.

Terwijl ik goedkeurend met mijn vinger langs de vergulde lambri-sering streek, de dikte voelde van de stof van de zware, oker overgor-dijnen en de stoel wegschoof om de openslaande deuren te openen naar het terras, dat uitzicht bood op de rozentuin, of wat daarvan over was, en de vijver met de defecte fontein, bedacht ik dat ik nog tijd genoeg zou hebben om deze kamer en detail te beschrijven. Want het was goed hier, om niet te zeggen perfect, en ik zag geen reden waarom ik hier niet net zo lang zou kunnen blijven tot ik wist waar ik naartoe moest gaan.

De chique, ruime schrijftafel van ebbenhout, die stijlvol was ingelegd met lichtere houtsoorten, die voor het raam was geplaatst naast de openslaande deuren naar het terras en die gepaard was aan een sobere maar degelijke en comfortabele houten bureaustoel uit de jaren dertig, had ik al meteen bij binnenkomst opgemerkt. Nog voordat ik mijn pakken en overhemden ging uithangen in de kleerkast in de achterkamer, voerde ik het ritueel uit waarmee ik het bureau als mijn territorium markeerde. Ik legde de lege cahiers die ik had meegenomen links op een stapel, met mijn vulpen ernaast. Het potje met mijn favoriete zwarte inkt plaatste ik binnen handbereik. Ik haalde mijn

MacBook uit zijn etui en legde hem rechts op het bureaublad. Ik sloot de netwerkvoeding aan op het stopcontact.

Want ik was niet naar Grand Hotel Europa gekomen om de tijd weemoedig te laten verglijden te midden van afgebladderde luxe en krakende glorie in passieve afwachting van een of ander inzicht, dat mij op een gegeven moment zou toevallen als een bloemblad uit een vergeeld boeket. Dat inzicht wilde ik afdwingen en daarom moest ik aan het werk. Ik moest orde scheppen in de herinneringen die mij als een zwerm woedende bijen hadden opgejaagd en verhinderden dat ik helder kon denken. Als ik Venetië en alles wat er was gebeurd daadwerkelijk wilde vergeten, moest ik mij eerst alles zo precies mogelijk herinneren. Wie zich niet alles herinnert wat hij wil vergeten, loopt het risico dat hij bepaalde zaken vergeet te vergeten. Ik moest alles opschrijven, hoewel ik besepte dat de noodzaak van het vertellen, in de woorden van Aeneas tot Dido, het verdriet zou verversen. Maar ik moest boekstaven om de rekening te kunnen opmaken. Er is geen bestemming zonder duidelijkheid over de herkomst en geen toekomst zonder een leesbare versie van het verleden. Ik denk beter na met een pen in mijn hand. Inkt verheldert. Alleen door op te schrijven wat er was gebeurd, kon ik de controle herwinnen over mijn gedachten. Dat was de opdracht die ik mijzelf had gesteld. Daarom was ik hier.

Het had geen zin om het uit te stellen. Als het gedaan is wanneer het is gedaan, is het beter als het zo snel mogelijk wordt aangevangen. De volgende ochtend zou ik beginnen.

Ik liep naar de achterkamer en liet mij achterovervallen op het wufte hemelbed. Het veerde uitbundig mee, zoals alleen hotelbedden meeveren. Waar zou ik de volgende ochtend beginnen? Het lag voor de hand te beginnen bij het begin. Ik staarde naar de sterren in de donkerrode hemel boven mijn hoofd. Het begin kon wachten, dacht ik. In plaats daarvan moest ik beginnen bij het moment waarop mijn verwachtingen het hoogst gespannen waren. Zoals de vervulling van mijn opdracht was begonnen met mijn aankomst in Grand Hotel Europa, zo zou ik mijn reconstructie beginnen bij mijn aankomst in Venetië. Ik zag de zinkende stad voor me, voelde het verleden deinen en viel in een diepe slaap.